

## PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

3. listopada 2006.(\*)

„Sloboda pružanja usluga – Slobodno kretanje kapitala – Društvo s poslovnim nastanom u trećoj državi – Djelatnost koja je u cijelosti ili uglavnom usmjerena na državno područje države članice – Davanje kredita na komercijalnoj osnovi – Zahtjev prethodnog odobrenja u državi članici u kojoj se pružaju usluge”

U predmetu C-452/04,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je uputio Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Upravni sud u Frankfurtu na Maini, Njemačka), odlukom od 11. listopada 2004., koju je Sud zaprimio 27. listopada 2004., u postupku

**Fidium Finanz AG**

protiv

**Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht,**

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (izvjestitelj) i K. Schiemann, predsjednici vijeća, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet i M. Ilešič, suci,

nezavisna odvjetnica: C. Stix-Hackl,

tajnik: B. Fülöp, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 18. siječnja 2006.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Fidium Finanz AG, C. Fassbender i A. Eckhard, *Rechtsanwälte*, te N. Petersen, *Assessor*,
- za Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, S. Ihle, S. Deppmeyer i A. Sahavi, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, W.-D. Plessing i C. Schulze-Bahr, u svojstvu agenata,
- za grčku vladu, S. Spyropoulos, D. Kalogiros, S. Vodina i Z. Chatzipavlou, u svojstvu agenata,

- za Irsku, D. O’Hagan, u svojstvu agenta, uz asistenciju M. Collinsa, SC,
- za talijansku vladu, I. M. Braguglia, u svojstvu agenta, uz asistenciju P. Gentilija, *avvocato dello Stato*,
- za portugalsku vladu, L. Fernandes, L. Máximo dos Santos i Â. Seiça Neves, u svojstvu agenata,
- za švedsku vladu, K. Wistrand, u svojstvu agenta,
- za Komisiju Europskih zajednica, H. Støvlbæk i T. Scharf, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 16. ožujka 2006.,

donosi sljedeću

### **Presudu**

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 49. UEZ-a, 56. UEZ-a i 58. UEZ-a.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru tužbe koju je Fidium Finanz AG (u daljnjem tekstu: Fidium Finanz), društvo s poslovnim nastanom u Švicarskoj, podnio protiv odluke Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (Savezni zavod za nadzor financijskih usluga, u daljnjem tekstu: Bundesanstalt) kojom mu je to tijelo zabranilo davanje kredita na komercijalnoj osnovi klijentima s poslovnim nastanom u Njemačkoj uz obrazloženje da nema odobrenje potrebno u skladu s njemačkim zakonodavstvom.

### **Pravni okvir**

#### *Pravo Zajednice*

- 3 Članci 49. UEZ-a do 55. UEZ-a uređuju slobodno pružanje usluga. Prvim stavkom članka 49. UEZ-a zabranjuju se ograničenja te slobode unutar Zajednice u odnosu na državljane država članica s poslovnim nastanom u državi Zajednice koja nije država primatelja usluge.
- 4 Članci 56. UEZ-a do 60. UEZ-a odnose se na slobodno kretanje kapitala. Članak 56. stavak 1. UEZ-a propisuje da su, u okviru odredaba određenih glavom III. poglavljem 4. Ugovora o EZ-u pod naslovom „Kapital i platni promet”, zabranjena sva ograničenja kretanja kapitala među državama članicama te između država članica i trećih zemalja.
- 5 U uvodu Priloga I. Direktivi Vijeća 88/361/EEZ od 24. lipnja 1988. za provedbu članka 67. Ugovora [članak koji je stavljen izvan snage Ugovorom iz Amsterdama] (SL L 178, str. 5.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 10., svezak 3.,

str. 7.) pod naslovom „Nomenklatura kretanja kapitala iz članka 1. Direktive” navedeno je:

„[...]”

Kretanja kapitala navedena u ovoj nomenklaturi uključuju:

– sve transakcije neophodne za kretanje kapitala: sklapanje i provedba transakcija i povezanih transfera. [...]

[...]

– transakcije otplate kredita ili zajmova.

Ova nomenklatura nije zaključan popis za pojam kretanja kapitala – iz tog razloga postoji rubrika XIII – F. ‚Ostala kretanja kapitala – Razno’. Stoga je ne treba tumačiti ograničavajućom za područje načela potpune liberalizacije kretanja kapitala iz članka 1. Direktive.”

- 6 Ta nomenklatura uključuje trinaest različitih kategorija kretanja kapitala. U rubrici VIII. te nomenklature pod naslovom ‚Financijski zajmovi i krediti’ navedeni su zajmovi i krediti koje odobravaju nerezidenti rezidentima.

#### *Nacionalno pravo*

- 7 U skladu s člankom 1. stavkom 1. Zakona o kreditiranju (Gesetz über das Kreditwesen), u verziji od 9. rujna 1998. (BGBl. 1998 I, str. 2776., u daljnjem tekstu: KWG), „kreditne institucije” su „poduzetnici koji obavljaju bankarske djelatnosti na komercijalnoj osnovi ili u opsegu koji zahtijeva komercijalno organizirano poslovanje”, dok „bankarske djelatnosti” znače, među ostalim, „davanje novčanih zajmova i akceptnih kredita (kreditno poslovanje)”.
- 8 Člankom 1. stavkom 1.a tog Zakona „institucije za financijske usluge” definirane su kao „poduzeća koja trećim osobama pružaju financijske usluge na komercijalnoj osnovi ili u opsegu koji zahtijeva komercijalno organizirano poslovanje”.
- 9 Članak 32. stavak 1. podstavak prvi KWG-a propisuje:  
„Svaka osoba koja se u državi namjerava baviti bankarskim djelatnostima ili pružati financijske usluge na komercijalnoj osnovi ili u opsegu koji zahtijeva komercijalno organizirano poslovanje mora dobiti pisano odobrenje Bundesanstalta;  
[...].”
- 10 Članak 33. stavak 1. prvi podstavak točka 6. KWG-a propisuje da će se odobrenja odbiti osobito ako središnja uprava institucije nije u državi.
- 11 Članak 53. stavak 1. KWG-a propisuje da ako poduzeće s poslovnim nastanom u inozemstvu ima podružnicu u Njemačkoj koja obavlja bankarske djelatnosti ili pruža

financijske usluge, ta se podružnica smatra kreditnom institucijom ili institucijom za financijske usluge.

- 12 Članak 53.b stavak 1. KWG-a propisuje posebna pravila koja se primjenjuju na kreditne institucije s poslovnim nastanom u drugim državama članicama Europskoga gospodarskog prostora.
- 13 U skladu s okružnicom Bundesanstalta od 16. rujna 2003., bankarske se djelatnosti obavljaju odnosno financijske se usluge pružaju „u zemlji” u smislu članka 32. KWG-a ako „pružatelj usluga ima sjedište ili uobičajeno boravište u inozemstvu, a na tržište u zemlji orijentiran je kako bi poduzećima i/ili osobama sa sjedištem ili uobičajenim boravištem u toj zemlji opetovano nudio bankovne transakcije ili financijske usluge na komercijalnoj osnovi”.

### **Glavni postupak i prethodna pitanja**

- 14 Fidium Finanz društvo je švicarskog prava sa sjedištem i središnjom upravom u St. Gallenu (Švicarska). Klijentima s poslovnim nastanom u inozemstvu daje kredite u iznosu od 2500 eura do 3500 eura uz stvarnu godišnju kamatnu stopu od 13,94 %.
- 15 Prema podacima koje je dostavio Fidium Finanz, približno 90 % kredita odobreno je osobama koje su rezidenti Njemačke. Predmetni su se krediti prvo nudili njemačkim državljanima s prebivalištem u Njemačkoj koji ispunjavaju određene kriterije. Nakon toga ciljnu skupinu činili su radnici s prebivalištem u toj državi članici koji ispunjavaju te uvjete. Za te kredite nije se prethodno od Schufe tražila potvrda o kreditnoj sposobnosti (njemački središnji kreditni registar).
- 16 Predmetni krediti nuđeni su na internetskoj stranici kojom se upravlja iz Švicarske. Na toj stranici klijenti mogu preuzeti potrebne obrasce, popuniti ih i poslati ih poštom društvu Fidium Finanz. Predmetni se krediti nude i preko kreditnih posrednika koji posluju u Njemačkoj. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, potonji ne djeluju ni kao predstavnici ni kao ovlašteni zastupnici društva Fidium Finanz. Oni sklapaju ugovore u ime tog društva i primaju proviziju.
- 17 Fidium Finanz nema odobrenje iz članka 32. stavka 1. KWG-a za obavljanje bankarskih djelatnosti i pružanje financijskih usluga u Njemačkoj. Njegovo poslovanje u Švicarskoj podliježe zakonodavstvu te zemlje o potrošačkim kreditima, ali, prema podacima koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev, u vrijeme nastanka činjenica iz glavnog postupka zahtjev dobivanja odobrenja u skladu s tim zakonodavstvom nije bio primjenjiv na švicarska poduzeća koja daju kredite isključivo u inozemstvu.
- 18 Uzimajući u obzir da je Fidium Finanz obavljao bankarske djelatnosti „u zemlji” u smislu članka 32. KWG-a, u skladu s tumačenjem iz okružnice od 16. rujna 2003., Bundesanstalt je obavijestio to poduzeće da mora dobiti odobrenje za obavljanje djelatnosti davanja kredita. Međutim, Fidium Finanz tvrdio je da za njegovu djelatnost nije potrebno nikakvo odobrenje njemačkog tijela jer tu djelatnost ne obavlja „u zemlji” u smislu KWG-a, već je ona „usmjerena” na Njemačku.
- 19 Odlukom od 22. kolovoza 2003. Bundesanstalt je, među ostalim, zabranio društvu Fidium Finanz obavljanje kreditnih djelatnosti na komercijalnoj osnovi ili u opsegu koji

zahtijeva komercijalno organizirano poslovanje koje su ciljano usmjerene na klijente s poslovnim nastanom u Njemačkoj. Uzimajući u obzir da ta odluka i naknadna odluka Bundesanstalta kojom je potvrđena prva odluka predstavljaju ograničenje slobodnog kretanja kapitala u smislu članka 56. i sljedećih članaka UEZ-a, Fidium Finanz podnio je tužbu pred Verwaltungsgericht Frankfurt am Main.

20 Budući da je smatrao da rješenje glavnog postupka zahtijeva tumačenje odredaba Ugovora, Verwaltungsgericht Frankfurt am Main odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Može li se poduzeće sa sjedištem u državi izvan Europske unije, u ovom slučaju u Švicarskoj, pozvati na slobodno kretanje kapitala u skladu s člankom 56. UEZ-a u okviru davanja kredita na komercijalnoj osnovi rezidentima države članice Europske unije, u ovom slučaju Savezne Republike Njemačke, protiv te države članice i protiv mjera koje su poduzeli njezina tijela ili njezini sudovi ili su priprema, ponuda i pružanje tih financijskih usluga obuhvaćeni isključivo slobodom pružanja usluga u skladu s člankom 49. i sljedećim člancima UEZ-a?

2. Može li se poduzeće sa sjedištem u državi izvan Europske unije pozvati na slobodno kretanje kapitala u skladu s člankom 56. UEZ-a ako kredite na komercijalnoj osnovi daje ili ih pretežno daje rezidentima s poslovnim nastanom u Europskoj uniji i ako ima sjedište u državi u kojoj za pristup i obavljanje te poslovne djelatnosti nije dužno od državnog tijela te države dobiti prethodno odobrenje i ne podliježe zahtjevu redovitog nadzora svoje poslovne djelatnosti u obliku koji je uobičajen za kreditne institucije u Europskoj uniji, u ovom konkretnom slučaju u Saveznoj Republici Njemačkoj, ili pozivanje na slobodno kretanje kapitala u takvom slučaju čini zlouporabu prava?

S obzirom na pravo Europske unije, može li se prema tom poduzeću, u pogledu obveze dobivanja odobrenja čak i ako ono u toj državi članici nema ni sjedište ni podružnicu, postupati jednako kao i prema osobama i poduzećima s poslovnim nastanom na državnom području relevantne države članice?

3. Utječe li zakonodavstvo na temelju kojeg poduzeće sa sjedištem u državi izvan Europske unije prije davanja kredita na komercijalnoj osnovi rezidentima Europske unije mora dobiti odobrenje tijela relevantne države članice Europske unije u kojoj korisnik kredita ima poslovni nastan, na slobodno kretanje kapitala u skladu s člankom 56. UEZ-a?

Je li s tim u vezi relevantno je li davanje kredita na komercijalnoj osnovi bez odobrenja kazneno djelo ili samo prekršaj?

4. Je li zahtjev prethodnog odobrenja iz trećeg pitanja opravdan člankom 58. stavkom 1. točkom (b) UEZ-a, osobito u pogledu:

– zaštite korisnika kredita od ugovornih i financijskih obveza prema osobama čija vjerodostojnost nije bila unaprijed provjerena,

- zaštite tih osoba od poduzeća ili osoba koje ne postupaju u skladu s propisima u pogledu knjigovodstva i u pogledu obveze savjetovanja i informiranja klijenata u skladu s općim propisima,
  - zaštite tih osoba od neprikladnog ili nepropisnog oglašavanja,
  - osiguranja da poduzeće koje daje kredite raspolaže dostatnim financijskim resursima,
  - zaštite tržišta kapitala od nekontroliranog davanja velikih kredita i
  - zaštite tržišta kapitala i društva u cjelini od kaznenih radnji kako su utvrđene osobito odredbama o sprječavanju pranja novca ili terorizma?
5. Obuhvaća li članak 58. stavak 1. točka (b) UEZ-a formuliranje zahtjeva odobrenja u smislu trećeg pitanja, tj. zahtjeva koji je sam po sebi dopušten u skladu s pravom Zajednice, na temelju kojeg je za dodjelu odobrenja nužna pretpostavka da poduzeće ima središnju upravu ili barem podružnicu u predmetnoj državi članici, osobito kako bi se time
- tijelima predmetne države članice omogućio stvaran i učinkovit nadzor poslovnih procesa i transakcija, uključujući čak i nadzor, najavljen kratko unaprijed ili nenajavljeni nadzor,
  - osigurala potpuna sljedivost poslovnih procesa i transakcija na temelju dostupnih dokumenata ili dokumenata koji se dostavljaju državi članici,
  - omogućio pristup predstavnicima koji su za poduzeće osobno odgovorni na državnom području države članice i
  - osiguralo ili barem olakšalo ispunjavanje financijskih obveza klijenata poduzeća u državi članici?

- 21 Na usmenoj raspravi savjetnik društva Fidium Finanz obavijestio je Sud da su u ožujku 2005. nadležna tijela kantona St. Gallen tom društvu izdala odobrenje za davanje potrošačkih kredita.

### **O prethodnim pitanjima**

#### *Uvodne napomene*

- 22 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi znati je li davanje kredita na komercijalnoj osnovi pružanje usluga te je li obuhvaćeno člankom 49. i sljedećim člancima UEZ-a i/ili je li obuhvaćeno područjem primjene članka 56. i sljedećih članaka UEZ-a kojima je uređeno slobodno kretanje kapitala. U slučaju da su te odredbe primjenjive na okolnosti u glavnom postupku, sud koji je uputio zahtjev pita jesu li njima protivna nacionalna pravila, kao što su ona u glavnom postupku, na temelju kojih društvo s poslovnim nastanom u trećoj državi mora dobiti prethodno odobrenje za obavljanje te djelatnosti na nacionalnom državnom području i kojima se propisuje da

će se odobrenje odbiti osobito ako to društvo nema svoju središnju upravu ili podružnicu na tom državnom području (u daljnjem tekstu: sporna pravila).

- 23 Uvodno valja navesti da se sporna pravila primjenjuju na društva s poslovnim nastanom izvan Europskoga gospodarskog prostora. Kreditne institucije s poslovnim nastanom u državama članicama Europskoga gospodarskog prostora podliježu, u skladu s člankom 53.b stavkom 1. KWG-a, posebnim pravilima koja nisu predmet prethodnog pitanja.
- 24 Kao što proizlazi iz točaka 14. i 15. ove presude, Fidium Finanz, s poslovnim nastanom u Švicarskoj, daje kredite na komercijalnoj osnovi osobama koje su rezidenti u Njemačkoj.
- 25 Suprotno poglavlju Ugovora koje se odnosi na slobodno kretanje kapitala, poglavlje kojim je uređena sloboda pružanja usluga ne sadržava odredbe kojima se pružateljima usluga u trećim državama i s poslovnim nastanom izvan Europske unije omogućuje da se pozovu na te odredbe. Kao što je Sud utvrdio u Mišljenju 1/94 od 15. studenoga 1994. (Zb., str. I-5267., t. 81.), cilj je potonjeg poglavlja osigurati pravo na pružanje usluga državljanima država članica. Stoga se društvo s poslovnim nastanom u trećoj državi ne može pozvati na članak 49. i sljedeće članke UEZ-a.
- 26 Osim toga, u vrijeme nastanka činjenica iz glavnog postupka Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba (SL L 114, str. 6.), potpisan u Luxembourgju 21. lipnja 1999. s ciljem olakšavanja pružanja usluge na državnom području ugovornih strana, još nije bio stupio na snagu.
- 27 Stoga se postavlja pitanje u vezi s razgraničavanjem i odnosom između, s jedne strane, odredaba Ugovora koje se odnose na slobodu pružanja usluga i, s druge strane, odredaba Ugovora kojima je uređeno slobodno kretanje kapitala.
- 28 U tom pogledu, iz teksta članaka 49. i 56. UEZ-a kao iz činjenice da se nalaze u dvama različitim poglavljima glave III. Ugovora proizlazi da te odredbe, premda usko povezane, imaju za cilj urediti različite situacije te svaka od njih ima različito područje primjene.
- 29 Ta je okolnost osobito potvrđena člankom 51. stavkom 2. UEZ-a u kojem se pravi razlika između bankarskih i osiguravateljskih usluga povezanih s kretanjem kapitala i slobodom kretanja kapitala i kojim je propisano da se liberalizacija tih usluga provodi „istodobno s liberalizacijom kretanja kapitala”.
- 30 Doduše, u određenim posebnim slučajevima u kojima se nacionalna odredba odnosi na slobodu pružanja usluga i slobodno kretanje kapitala, moguće je da se tom odredbom istodobno sprječava ostvarivanje obaju tih sloboda.
- 31 Pred Sudom se tvrdilo da se, u tim okolnostima i s obzirom na tekst članka 50. prvog stavka UEZ-a, odredbe koje se odnose na slobodu pružanja usluga primjenjuju podredno u odnosu na odredbe kojima je uređena sloboda kretanja kapitala.

- 32 Ta se argumentacija ne može prihvatiti. Iako je u definiciji pojma „usluge” u članku 50. prvom stavku UEZ-a jasno navedeno da usluge „nisu uređene odredbama koje se odnose na slobodu kretanja robe, kapitala i osoba”, to se odnosi na definiciju tog pojma i time se ne utvrđuje nikakva prednost između slobode pružanja usluga i drugih temeljnih sloboda. Pojmom „usluge” obuhvaćene su usluge koje nisu uređene drugim slobodama kako bi se osiguralo da su sve gospodarske djelatnosti obuhvaćene područjem primjene temeljnih sloboda.
- 33 Postojanje takve prednosti također ne može proizlaziti iz članka 51. stavka 2. UEZ-a. Ta je odredba ponajprije upućena zakonodavcu Zajednice i objašnjena time da je razvoj liberalizacije pružanja usluga potencijalno drukčiji od razvoja slobodnog kretanja kapitala.
- 34 Ako se nacionalna mjera istodobno odnosi na slobodu pružanja usluga i slobodno kretanje kapitala, valja razmotriti u kojoj mjeri ona utječe na ostvarivanje tih temeljnih sloboda i prevladava li u predmetnim okolnostima u glavnom postupku jedna od njih nad drugom (vidjeti po analogiji presude od 25. ožujka 2004., Karner, C-71/02, Zb., str. I-3025., t. 47., od 14. listopada 2004., Omega, C-36/02, Zb., str. I-9609., t. 27., i presudu Suda EFTA-e od 14. srpnja 2000., State Management Debt Agency/Íslandsbanki-FBA, E-1/00, izvješće Suda EFTA-a 2000-2001, str. 8., t. 32.). Sud u načelu ispituje spornu mjeru u odnosu na samo jednu od tih dviju sloboda ako se u predmetnim okolnostima pokaže da je jedna potpuno sekundarna u odnosu na drugu i da se može razmatrati zajedno s njom (vidjeti po analogiji presude od 24. ožujka 1994., Schindler, C-275/92, Zb., str. I-1039., t. 22., od 22. siječnja 2002., Canal Satélite Digital, C-390/99, Zb., str. I-607., t. 31., gore navedene presude Karner, t. 46., i Omega, t. 26., te presudu od 26. svibnja 2005., Burmanjer i dr., C-20/03, Zb., str. I-4133., t. 35.).
- 35 Na postavljena pitanja stoga valja odgovoriti uzimajući u obzir ta razmatranja.

*Prvo pitanje*

- 36 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita može li se društvo s poslovnim nastanom u trećoj državi, u okviru davanja kredita na komercijalnoj osnovi rezidentima države članice, pozvati na slobodu kretanja kapitala iz članka 56. UEZ-a ili su priprema, ponuda i pružanje tih financijskih usluga obuhvaćeni isključivo slobodom pružanja usluga iz članka 49. i sljedećih članaka UEZ-a.
- 37 Bundesanstalt, njemačka i grčka vlada, Irska te talijanska i portugalska vlada smatraju da je davanje kredita na komercijalnoj osnovi usluga u smislu članka 50. prvog stavka UEZ-a i da članak 56. i sljedeći članci UEZ-a nisu primjenjivi na okolnosti u glavnom postupku. Komisija Europskih zajednica i Fidium Finanz tvrde da je predmetna djelatnost obuhvaćena područjem primjene slobode kretanja kapitala i da se to društvo može pozvati na članak 56. UEZ-a.
- 38 Prije svega valja utvrditi na koju se temeljnu slobodu odnosi djelatnost davanja kredita na komercijalnoj osnovi kao što je ona koju obavlja Fidium Finanz.
- 39 Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da je djelatnost kreditne institucije koja se sastoji od davanja kredita usluga u smislu članka 49. UEZ-a (vidjeti u tom smislu presude od 14. studenoga 1995., Svensson i Gustavsson, C-484/93, Zb., str. I-3955., t. 11., i od



9. srpnja 1997., Parodi, C-222/95, Zb., str. I-3899., t. 17.). Osim toga, Direktivom 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. ožujka 2000. o osnivanju i obavljanju djelatnosti kreditnih institucija (SL L 126, str. 1.) djelatnost davanja kredita nastoji se urediti, među ostalim, sa stajališta slobode poslovnog nastana i slobode pružanja financijskih usluga.

- 40 Iako Fidium Finanz nije kreditna institucija u smislu prava Zajednice jer njegova djelatnost ne uključuje primanje depozita ili drugih povratnih sredstava od javnosti, činjenica jest da je djelatnost davanja kredita na komercijalnoj osnovi pružanje usluga.
- 41 Ugovor ne sadržava definiciju pojma „kretanje kapitala”. Međutim, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, budući da je u članku 56. UEZ-a preuzet sadržaj članka 1. Direktive 88/361 i bez obzira na to što je ta direktiva donesena na temelju članka 69. i članka 70. stavka 1. Ugovora o EEZ-u (članci 67. do 73. Ugovora o EEZ-u zamijenjeni su člancima 73.b do 73.g Ugovora o EZ-u koji su postali članci 56. do 60. UEZ-a), u nomenklaturi „kretanja kapitala” koja je priložena toj direktivi zadržana je indikativna vrijednost za definiranje pojma „kretanje kapitala” (vidjeti u tom smislu presude od 16. ožujka 1999., Trummer i Mayer, C-222/97, Zb., str. I-1661., t. 21., od 5. ožujka 2002., Reisch i dr., C-515/99, C-519/99 do C-524/99 i C-526/99 do C-540/99, Zb., str. I-2157., t. 30., i od 23. veljače 2006., Van Hilten-van der Heijden, C-513/03, Zb., str. I-1957., t. 39.).
- 42 Zajmovi i krediti koje odobravaju nerezidenti rezidentima navedeni su u rubrici VIII. Priloga I. Direktivi 88/361 pod naslovom „Financijski zajmovi i krediti”. U skladu s napomenama za pojašnjenje iz tog priloga, ta kategorija uključuje, među ostalim, i potrošačke kredite.
- 43 Iz toga proizlazi da se djelatnost davanja kredita na komercijalnoj osnovi u načelu odnosi kako na slobodu pružanja usluga u smislu članka 49. i sljedećih članaka UEZ-a tako i na slobodu kretanja kapitala u smislu članka 56. i sljedećih članaka UEZ-a.
- 44 Stoga valja ispitati utječu li i, ako da, u kojoj mjeri sporna pravila na te dvije slobode u okolnostima u glavnom postupku i sprječavaju li sporna pravila te slobode.
- 45 Iz spisa proizlazi da sporna pravila čine dio njemačkog zakonodavstva o nadzoru poduzeća koja obavljaju bankovne transakcije i nude financijske usluge. Cilj je tih pravila nadzor pružanja tih usluga i odobravanje pružanja usluga samo poduzećima koja jamče pravilnu provedbu tih transakcija. Nakon što je operatoru odobren pristup nacionalnom tržištu, provedena priprema s ciljem davanja kredita i potpisan ugovor o kreditu, ugovor je izvršen i iznos kredita stvarno se prenosi korisniku kredita.
- 46 Spornim se pravilima gospodarskim subjektima koji nisu prikladni u skladu s KWG-om onemogućuje pristup njemačkom financijskom tržištu. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da sve mjere kojima se zabranjuje, ometa ili čini manje privlačnim ostvarivanje slobode pružanja usluga valja smatrati ograničenjima te slobode (vidjeti osobito presudu od 15. siječnja 2002., Komisija/Italija, C-439/99, Zb., str. I-305., t. 22.). Ako zahtjev odobrenja čini ograničenje slobode pružanja usluga, zahtjev poslovnog nastana zapravo je negacija te slobode. Kako bi taj zahtjev bio dopušten, valja dokazati da je on nužan uvjet za ostvarivanje postavljenog cilja (vidjeti osobito gore navedene presude Parodi, t. 31., i Komisija/Italija, t. 30.).

- 47 S obzirom na razmatranja iz točke 25. ove presude, društvo s poslovnim nastanom u trećoj državi, kao što je Fidium Finanz, ne može se pozvati na članak 49. i sljedeće članke UEZ-a.
- 48 U pogledu slobodnog kretanja kapitala u smislu članka 56. i sljedećih članaka UEZ-a, moguće je da su tim pravilima financijske usluge koje nude društva s poslovnim nastanom izvan Europskoga gospodarskog prostora učinjene manje dostupnima klijentima s poslovnim nastanom u Njemačkoj, zbog čega se klijenti rjeđe služe tim uslugama i stoga je prekogranični financijski promet povezan s tim uslugama manji. Međutim, to je samo neizbježna posljedica ograničenja slobode pružanja usluga (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu Omega, t. 27., i presudu od 12. rujna 2006., Cadbury Schweppes i Cadbury Schweppes Overseas, C-196/04, Zb., str. I-7995., t. 33. Vidjeti po analogiji i presudu od 28. siječnja 1992., Bachmann, C-204/90, Zb., str. I-249., t. 34.).
- 49 U okolnostima u glavnom postupku aspekt slobode pružanja usluga prevladava u odnosu na aspekt slobode kretanja kapitala. Budući da se spornim pravilima društvima s poslovnim nastanom u trećim državama onemogućava pristup njemačkom financijskom tržištu, ona ponajprije utječu na slobodu pružanja usluga. S obzirom na to da su ograničavajući učinci tih pravila na slobodu kretanja kapitala samo neizbježna posljedica ograničenja pružanja usluga, nije potrebno razmotriti jesu li ta pravila spojiva s člankom 56. i sljedećim člancima UEZ-a.
- 50 S obzirom na prethodno navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti da nacionalna pravila na temelju kojih za društvo s poslovnim nastanom u trećoj državi država članica propisuje prethodno odobrenje za obavljanje djelatnosti davanja kredita na komercijalnoj osnovi na svojem državnom području i kojima je predviđeno da se to odobrenje mora odbiti osobito ako to društvo nema središnju upravu ili podružnicu na tom državnom području, ponajprije utječu na ostvarivanje slobode pružanja usluga u smislu članka 49. i sljedećih članaka UEZ-a. Društvo s poslovnim nastanom u trećoj državi ne može se pozvati na te odredbe.
- 51 S obzirom na odgovor na prvo pitanje, nije potrebno odgovoriti na druga pitanja suda koji je uputio zahtjev.

### **Troškovi**

- 52 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud odlučuje:

**Nacionalna pravila na temelju kojih za društvo s poslovnim nastanom u trećoj državi država članica propisuje prethodno odobrenje za obavljanje djelatnosti davanja kredita na komercijalnoj osnovi na svojem državnom području i kojima je predviđeno da se to odobrenje mora odbiti osobito ako to društvo nema središnju upravu ili podružnicu na tom državnom području, ponajprije utječu na**

**ostvarivanje slobode pružanja usluga u smislu članka 49. i sljedećih članaka UEZ-  
a. Društvo s poslovnim nastanom u trećoj državi ne može se pozvati na te odredbe.**

[Potpisi]

---

\* Jezik postupka: njemački

RADNI PRIJEVOD